

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Філологічний факультет
Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи

«07» вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОКП 34 ПРАКТИКИ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підготовки – бакалаврів
Галузі знань – 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Денної форми навчання

Вінниця 2023

Робоча програма практики з науково-педагогічних досліджень для здобувачів освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

спеціаліст вищої категорії, старший викладач кафедри української філології Василевич І. В.;

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української філології Похилюк О. М.;

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист циклової комісії викладачів іноземної мови Сверлович В. В.;

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української філології (Протокол №1 від 28 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри української філології
кандидат філологічних наук Н. І. Скрипник

В с т у п

Робоча програма практики з науково-педагогічних досліджень підготовки здобувачів освіти 4-го курсу галузі знань 01Освіта/Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Укладена на основі Закону України «Про освіту» №2145-19 від 05.09.2017 р., зі змінами і доповненнями станом на 05.07.2022 р., Закону України «Про вищу освіту» № 1556-18 від 01.07.2014 р., зі змінами і доповненнями станом на 28.07.2022 р., Положення про проведення практики здобувачів освіти вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами, внесеними згідно з *Наказом Міносвіти №351 від 20.12.94*), рекомендацій про проведення практики здобувачів освіти вищих навчальних закладів України, розроблених науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році, «Положення про проведення навчальних і виробничих практик здобувачів освіти Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», затвердженого Вченою радою коледжу (протокол № 5 від 10 квітня 2019 року), навчального плану, освітньо-професійної програми підготовки фахівця вищезазначеної спеціальності.

Практика з науково-педагогічних досліджень є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» зі спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і має на меті формування методологічної культури здобувачів освіти щодо здійснення науково-педагогічного дослідження та забезпечення поглибленої теоретичної та методичної підготовки до написання наукової статті з урахуванням вимог.

Практика з науково-педагогічних досліджень сприяє вдосконаленню всієї системи методичної підготовки, розвитку індивідуальних творчих здібностей майбутніх учителів-філологів, їх ерудиції, вихованню в них активності в процесі набуття професійних і пізнавальних умінь та навичок. Практика сприяє формуванню особистого стилю викладання, об'єктивній оцінці можливостей практикантів, застосуванню різноманітних методів та прийомів навчання, інноваційних технологій.

Упродовж практики з науково-педагогічних досліджень здобувачі освіти повинні ознайомитися з усіма особливостями навчання й виховання учнів, перевірити, закріпити й удосконалити набуті знання з фахових дисциплін, педагогіки, психології, ознайомитися з досвідом провідних учителів-філологів, із системою ефективних методів навчання та виховання.

Перед виходом на практику здобувач освіти повинен отримати:

1. Методичні рекомендації завідувача практикою.
2. Пам'ятку з організації та проведення практики з науково-педагогічних досліджень.
3. Зразки ведення документації.

Практика з науково-педагогічних досліджень проводиться у 7 семестрі четвертого курсу денної форми навчання. Ця практика відбувається без відриву від освітнього процесу. Тривалість даного виду практики для здобувачів освіти денної форми навчання становить 60 годин, 2 кредити ЄКТС.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		4-й
ІНДЗ – не передбачено навчальним планом		Семестр 7-й
Загальна кількість годин – 60		Лекції 0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –		Освітній ступінь: Бакалавр

2. Мета і завдання практики

Метою практики з науково-педагогічних досліджень є формування у здобувачів освіти фахових знань і умінь, зокрема з навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти; удосконалення лінгвістичної, комунікативної, мовленнєвої, соціокультурної компетенції та

лінгводидактичних, психологічних, педагогічних знань; розвиток умінь акумулювати передовий педагогічний досвід, аналітичних умінь та критичного мислення; вироблення індивідуального педагогічного стилю.

Основними завданнями практики з науково-педагогічних досліджень є:

- поглиблення знань здобувачів освіти з предметів, що визначають зміст практики;
- розширення уявлення про науково-дослідницьку діяльність, науковий текст, його структуру та мовностилістичні засоби;
- оволодіння сучасною методологією наукового-педагогічного дослідження;
- оволодіння вміннями викладати здобуті результати у вигляді наукової публікації;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення, сприяння активізації науково-дослідної діяльності практикантів;
- опанування технології роботи з науковими статтями;
- засвоєння методики наукового-педагогічного дослідження;
- розвиток у практикантів професійних творчих та дослідницьких здібностей;
- створення умов для самоактуалізації здобувачів освіти;
- виявлення якісних характеристик індивідуального педагогічного стилю;
- створення діалогічного комунікативного простору під час практики.

2.1. Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

2.1.1. Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та

закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

2.1.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПК 1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

ПК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПК 5. Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до

викладання та діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, ураховуючи передовий український й міжнародний досвід.

ПК 7. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.

2.1.3. Програмні результати практики (за освітньою програмою):

РН1. *Відтворює* основні концепції та принципи педагогіки і психології; *враховує* в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН4. *Здійснює* добір і *застосовує* сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; *критично оцінює* результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. *Генерує* обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН10. *Демонструє* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН11. *Виявляє* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснює* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН12. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПРН 1. *Знає* сучасні філологічні засади навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури; мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та світі.

ПРН 4. *Володіє* навичками аудіювання й створення текстів різних стилів і жанрів та застосовує ці вміння в процесі формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти.

ПРН 7. *Володіє* особистісно орієнтованим, діяльнісним, компетентнісним та іншими сучасними підходами до викладання української мови та літератури,

зарубіжної літератури, застосовує український та міжнародний досвід в навчанні здобувачів освіти.

ПРН 8. *Володіє* методами й методиками діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератур; *уміє* здійснювати педагогічний супровід.

ПРН 10. *Має* критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань, знає мовно-літературний контекст та реалізує його в освітньому процесі.

ПРН 11. *Використовує* методи, прийоми, засоби, форми організації навчання учнів середньої школи української мови та літератури, зарубіжної літератури в контексті НУШ.

ПРН 12. *Знає* та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

ПРН 13. *Володіє* формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, *уміє* відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 14. *Уміє* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

3. Зміст практики

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Настановча конференція. Ознайомлення з правами та обов'язками практикантів. Ознайомлення із завданнями та програмою практики. Знайомство з керівниками практики. Отримання методичних рекомендацій та індивідуальних завдань.

Тема 2. Ознайомлення з базою практики. Вивчення документації закладу освіти.

Організація освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти. Загальний аналіз стану і розвитку закладу освіти. Знайомство з адміністрацією закладу освіти, режимом роботи; структурою освітнього процесу, освітніми програмами, планами, за якими працюють закріплені за практикантами вчителі і класні керівники. Ознайомлення з тематично-календарним плануванням з української мови та літератури.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Тема 3. Проведення уроків згідно розкладу.

Тема 4. Визначення наукової тематики.

Тема 5. Аналіз уроків та визначення актуальності наукової тематики.
Здійснення аналізу реалізації наукової проблеми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. НАПИСАННЯ СТАТТІ. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Тема 6. Методичні рекомендації щодо написання статті. Вимоги до оформлення статті.

Тема 7. Оформлення документації практики.

Узагальнення матеріалів та оформлення звіту з практики з науково-педагогічних досліджень.

Тема 8. Підготовка статті до друку у студентському збірнику.

Тема 9. Підсумкова звітна конференція.

Доповідь практиканта на підсумковій звітній конференції зі звітом про участь у практиці з науково-педагогічних досліджень.

Структура практики з науково-педагогічних досліджень

№ п/п	Назви розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна	Самостійна робота
Модуль 1								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ								
1.	<i>Настановча конференція Ознайомлення з правами та обов'язками практикантів</i>	2	2	-	2	-	-	-
2.	<i>Ознайомлення з базою практики Вивчення документації закладу освіти</i>	4	2	-	2	-	-	2

	Разом за ЗМ 1	6	4	-	4	-	-	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ								
3.	<i>Проведення уроків згідно розкладу</i>	20	10	-	10	-	-	10
4.	<i>Визначення наукової тематики</i>	2	-	-	-	-	-	2
5.	<i>Аналіз уроків та визначення актуальності наукової тематики</i>	8	4	-	4	-	-	4
	Разом за ЗМ 2	30	14	-	14	-	-	16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. НАПИСАННЯ СТАТТІ. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ								
6.	<i>Методичні рекомендації щодо написання статті. Вимоги до оформлення статті</i>	4	2	-	2	-	-	2
7.	<i>Оформлення документації практики</i>	8	4	-	4	-	-	4
8.	<i>Підготовка статті до друку у студентському збірнику</i>	10	4	-	4	-	-	6
9.	<i>Підсумкова звітна конференція</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом за ЗМ 3	24	12	-	12	-	-	12
	Всього	60	30	-	30	-	-	30

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
7 семестр		
Змістовий модуль № 1		
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ		
1.	<i>Настановча конференція. Ознайомлення з правами та обов'язками практикантів. (Тема 1)</i>	2
2.	<i>Ознайомлення з базою практики. Вивчення документації</i>	2

	<i>закладу освіти. (Тема 2)</i>	
Змістовий модуль № 2		
ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ		
3.	<i>Проведення уроків згідно розкладу. (Тема 3)</i>	10
4.	<i>Аналіз уроків та визначення актуальності наукової тематики. (Тема 5)</i>	4
Змістовий модуль № 3		
МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. НАПИСАННЯ СТАТТІ. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ		
5.	<i>Методичні рекомендації щодо написання статті. Вимоги до оформлення статті. (Тема 6)</i>	2
6.	<i>Оформлення документації практики. (Тема 7)</i>	4
7.	<i>Підготовка статті до друку у студентському збірнику. (Тема 8)</i>	4
8.	<i>Підсумкова звітна конференція. (Тема 9)</i>	2
	Разом	30

5. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1		
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ		
1.	Організація освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти. Ознайомлення з тематично-календарним плануванням з української мови та літератури.	2
	Разом	2

Змістовий модуль № 2		
<i>ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ</i>		
1.	Проведення уроків згідно розкладу.	10
2.	Визначення наукової тематики.	2
3.	Аналіз уроків та визначення актуальності наукової тематики.	4
	Разом	16
Змістовий модуль № 3		
<i>МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. НАПИСАННЯ СТАТТІ. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ</i>		
1.	Методичні рекомендації щодо написання статті. Вимоги до оформлення статті.	2
2.	Оформлення документації практики.	4
3.	Підготовка статті до друку у студентському збірнику.	6
	Разом	12

6. Рекомендації до організації та проведення практики з науково-педагогічних досліджень

У перший день практики разом з коледжним керівником здобувачі освіти прибувають на місце проходження практики, де їх зустрічає керівник від бази практики. В перший день кожного практиканта закріплюють за учителем. Керівник закладу загальної середньої освіти видає наказ про проходження практики здобувачами освіти.

У перший день практиканти знайомляться з базою практики, складають індивідуальний план роботи та розклад проведення уроків.

В індивідуальному плані повинно бути зазначено види роботи під час проходження практики. У розкладі зазначається дата, години та місце знаходження практиканта на базі практики. Один примірник розкладу подається керівникові практики від кафедри для контролю. Упродовж усієї практики здобувачі ведуть щоденник, у якому зазначається оцінка за проведений урок, робляться пропозиції та зауваження вчителем закладу ЗСО/викладачем-методистом. Керівник практики від кафедри здійснює методичне керівництво: надає консультації, сприяє виконанню здобувачами освіти усіх завдань практики.

Деякі завдання практики можуть бути реалізовані дистанційно: за допомогою інтернет-платформ Zoom та інших платформ в залежності від формату навчання закладу загальної середньої освіти та коледжу.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

Перед початком практики керівник:

- проводить інструктаж з техніки безпеки;
- консультує щодо завдань практики та порядку її проходження;
- надає необхідні рекомендації щодо проведення уроків та написання науково-практичної статті;
- знайомить з системою звітності, яка затверджена кафедрою, а саме: вимогами до письмового звіту, вимогами щодо оформлення статті тощо;
- контролює забезпечення відповідних умов праці здобувачів освіти під час проходження практики, приймає залік з практики.

Керівник практики від бази практики призначається для безпосереднього керівництва практикою в закладі освіти. Він створює необхідні умови для виконання програми практики, консультує, контролює роботу практикантів.

Обов'язки керівників практики від бази практики:

- прийняти здобувачів освіти на практику згідно з календарним планом;
- призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою;
- створити необхідні умови для виконання здобувачами освіти програми практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності;
- забезпечити умови безпечної роботи на кожному робочому місці;
- проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці.

У разі потреби навчати практикантів безпечних методів праці:

- надати практикантам і керівникам практики від закладу освіти можливість користуватись класами, кабінетами, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

Обов'язки практикантів:

- до початку практики одержати необхідну консультацію;
- своєчасно прибути на базу практики;
- суворо дотримуватися прийнятих на базі практики правил внутрішнього розпорядку, охорони праці і протипожежної безпеки;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість;

– своєчасно скласти залік з практики.

Результати науково-педагогічних досліджень повинні відповідати таким вимогам:

- новизна науково-дослідницької теми;
- теоретична й практична значущість;
- наукова об'єктивність і достовірність;
- доступність висновків і рекомендацій для використання їх в інших конкретних наукових дослідженнях або в практичній діяльності;
- висвітлення особливостей науково-дослідницької теми в науково-практичній статті.

Важливими умовами забезпечення ефективності педагогічних досліджень є:

- вибір найактуальнішої теми науково-дослідницької роботи, що значною мірою забезпечить її успішне виконання;
- тема повинна відзначатися новизною, спрямованою на пошук ще не розв'язаних сучасною наукою проблем;
- спрямованість методики і організації науково-педагогічного дослідження на відкриття нових наукових фактів, закономірностей педагогічних явищ;
- пошук шляхів оптимізації навчально-виховного процесу, способів регулювання і управління поведінкою вихованців на основі моральних принципів;
- послідовне використання системно-структурного підходу, оскільки явище навчання і виховання має складний характер, характеризується неоднозначністю, динамічністю, значною варіативністю результатів.

Вимоги до статті

Обсяг: 4 – 6 повних сторінок. Формат сторінки А4, шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14. Розмір полів: ліве – 30 мм; праве – 15 мм; верхнє – 20 мм; нижнє – 20 мм; інтервал – 1, 15 мм.

Мова статті: українська.

Колонцифра (номер сторінки) проставляється внизу посередині сторінки на відстані 20 мм від краю аркуша.

Рукопис має бути оформлений за загальноприйнятою схемою:

1. Назва статті – без переносів, шрифт жирний, великими літерами кегль 14 (посередині).
2. Прізвище та ім'я автора – посередині, шрифт жирний, після пропуску двох рядків.
3. Відомості про курс, факультет, спеціальність – шрифт жирний (посередині).

4. Науковий керівник (посада, вчене звання, науковий ступінь) – посередині, курсивом.
5. **Анотація** українською мовою, обсягом до 200 друкованих знаків – 2-3 рядки, слово «Анотація» виділяємо жирним шрифтом);
6. **Ключові слова** – термін «Ключові слова» виділяємо жирним шрифтом;
7. Основний текст (після пропуску двох рядків) – з вирівнюванням по ширині;
8. Література – посередині, шрифт жирний.
9. Абзацний відступ від основного тексту – 1,25 см.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні статті автор повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в тексті. Посилатися слід на останні видання публікацій. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання. Посилання в тексті на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...». Якщо в тексті необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад: цитата в тексті: «...незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації» [1, с.7].

Відповідний опис у переліку посилань:

1. Давиденко О. М. Розвиток критичного мислення на уроках мови і літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 2. С. 7-8.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не

виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, в середині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), слід давати відповідні посилання на джерело;

- якщо виявляється ставлення автора статті до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

- якщо автор статті, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора статті, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розрядка моя. – М.Х.).

Нумерація

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках). В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера, наприклад: «Таблиця 1»

Номери формул пишуть біля правою берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Ілюстрації

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елемента:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Бази практики

Кафедра пропонує здобувачам освіти бази практики, які забезпечують одержання знань, умінь та практичних навичок у обсягах, визначених ОПП «Середня освіта (Українська мова і література)» ступеня вищої освіти бакалавра та програмою практики. Підставою для вибору баз практик є наявність необхідних умов роботи фахівця, реалізація різноманітних напрямків і форм, принципів, методів організації професійної діяльності майбутнього вчителя, методів та форм виховання дітей і підлітків, молоді та дорослого населення.

Вибір баз практики обумовлюється в Угоді про спільну діяльність, яка щорічно укладається Комунальним закладом вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» і Департаментом освіти Вінницької міської ради.

На початку кожного семестру Коледж на підставі вищезазначеної Угоди заключає договори з базами практик – закладами загальної середньої освіти – з усіх видів практик, які проводитимуться в цьому закладі, в тому числі практики з науково-педагогічних досліджень.

7. Форми і методи контролю знань

Контроль діяльності здобувачів освіти під час практики складається з поточного і підсумкового.

Поточний контроль. При комплексній оцінці знань викладач визначає види робіт та критерії оцінювання практики:

кількісні параметри (виконання всіх або частини завдань індивідуального плану практики);

якісні параметри (повнота аналізу, вміння робити порівняння, висновки; повнота розкриття теми, логіка її викладення; культура мови; повнота звітних матеріалів; використання рекомендованої літератури; використання сучасних інформаційних та цифрових технологій, дотримання технічних вимог оформлення документації).

За виконанням програми практики здійснюється двосторонній контроль з боку керівників від кафедри та бази практики.

Протягом практики *керівник від кафедри* контролює роботу практикантів, аналізує хід виконання програми практики, а в кінці практики перевіряє оформлені здобувачем освіти конспекти проведених уроків, звіт та науково-практичну статтю; бере участь у роботі комісії з прийому диференційованого заліку.

Керівник практики від бази практики регулярно контролює перебіг виконання індивідуального плану роботи. З метою забезпечення ефективної роботи практикантів проводить бесіди для висвітлення питань, включених до програми практики, та здійснює аналіз конкретних виробничих ситуацій.

Підсумковий контроль проводиться після завершення практики. Форма контролю – підсумкова звітна конференція. Результати практики обговорюються на засіданні кафедри.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Оформлення документації	5
2.	Проведення уроків	50
3.	Написання науково-практичної статті	20
4.	Звіт	5
5.	Захист практики на підсумковій звітній конференції (диференційований залік)	20
	Разом	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
-------	--------------------------	----------------	------------------------

1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	навчально-виховна робота проведена на високому рівні (допускається не більше 25% оцінок «4» за проведені уроки з боку вчителя-предметника та методиста); якщо практикант виявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи в закладі освіти, завоював повагу та авторитет серед учнів і педагогічного колективу, методистів, керівників практики; здав у визначений термін правильно оформлену документацію; виконав на високому науково-методичному рівні наукове дослідження з обраної теми.
«добре»	навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні (не допускаються оцінки «3» за проведені уроки); практикант майже не допускав методичних помилок у навчально-виховному процесі, міг самостійно виправити негрубі, пояснити причину допущення в процесі аналізу уроку помилок; у ході практики не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; робота практиканта отримала високу оцінку серед учнів, педагогічного колективу, методистів; здав у визначений термін правильно оформлену документацію; здобувач освіти виконав на достатньому науково-педагогічному рівні дослідження.

«задовільно»	навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні (не допускається підсумкове оцінювання за проведені уроки оцінкою «2» бали); практикант виявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна оцінка діяльності практиканта з боку учнів, учителя-предметника, керівника практики «задовільно»; виконав на задовільному науково-методичному рівні наукове дослідження.
«незадовільно»	за період практики виявлено неготовність здобувача освіти до навчально-виховної роботи в закладі освіти внаслідок слабких знань з базових предметів і методики їх викладання або несумлінного ставлення до своїх обов'язків (у тому числі й неетична поведінка у стінах закладу).

9. Звітна документація з практики з науково-педагогічних досліджень

Звітною документацією є:

- індивідуальний план;
- плани-конспекти проведених уроків;
- науково-практична стаття;
- звіт про проходження практики;

Форма ведення планів-конспектів проведених уроків визначається форматом проведення практики і погоджується керівниками від бази практики і від коледжу.

За матеріалами практики здобувач освіти складає відповідний звіт. Керівник практики контролює та консультує написання звіту.

Науково-практична стаття подається до друку у збірник матеріалів практики з науково-педагогічних досліджень «Інтеграція теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя української мови та літератури» після завершення практики.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Закон України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017 р., зі змінами і доповненнями станом на 05.07.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-18 від 01.07.2014 р., зі змінами і доповненнями станом на 28.07.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

3. Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році.

4. Закон України «Про охорону праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

5. Кодекс Законів України про працю. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти : Закон України від 18.12.2019 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 24, ст. 170).

7. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України № 870-ІХ від 03.09.2020, Вісник Верховної Ради, 2020, № 50, ст. 468.

8. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ МОН України № 776 від 16.07.2018. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennyakonceptsiyirozvitkupedagogichnoyiosviti>

9. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.

10. Зайченко І. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник. Київ, ЛІРА-К., 2018. 484 с.

11. Казак І. О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посібник для підготовки докторів філософії очної форми навчання. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

12. Калашнікова Л. М. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навч. посібник. Харків, 2016. 260 с.

13. Карпенко О. Філософсько-методологічний компонент у структурі науково-педагогічного дослідження. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2018. Вип. 7. С. 97–105. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2018_7_10.

14. Методичні рекомендації з практики з науково-педагогічних досліджень / укл. Н. І. Скрипник, В. В. Бойко, О. М. Похилюк. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. 44 с.

15. Методи навчання та їх класифікація. URL : <http://osvita.ua/school/theory/780/>.

16. Методика та організація наукових досліджень : навч. посібник / С. Е.Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL : <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>.

17. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. URL : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc

18. Ортинський В. Педагогіка вищої школи : підручник. Львів : Львівська політехніка, 2017. 500 с.

19. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

Додаткова:

1. Українська мова. 5-11 класи : навчальні програми, методичні рекомендації про викладання навчального предмета у закладах середньої освіти у 2019/2020 навчальному році / за ред. О. Ю. Котусенко. Харків : Ранок, 2019. 192 с.

2. Українська мова. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Програма відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.). Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. Київ. 91 с.

3. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів:

Українська мова 5-9 класи.

Українська мова 10-11 класи. Рівень стандарту (зі змінами, затвердженими наказом МОН від 14.07.2016 № 826). Київ, 2017. 14 с.

Українська мова 10-11 класи. Рівень стандарту, академічний рівень (зі змінами, затвердженими наказом МОН від 14.07.2016 № 826). Київ, 2017. 24 с.

4. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).

5. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Старагіна І.П., Новосьолова В.І., Терещенко В.М., Романенко Ю.О., Блажко М.Б., Ткач П.Б., Панченков А.О., Волошенюк О.В.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.09.2021 № 1031).

6. Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883).

7. Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В.В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) «Рекомендовано Міністерством

освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883).

8. Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А., Качак Т. Б., Кизилова В. В., Овдійчук Л. М., Дячок С. О., Макаренко В. М.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226).

9. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883).

10. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Старагіна І.П., Новосьолова В.І., Терещенко В.М., Романенко Ю.О., Блажко М.Б., Ткач П.Б., Панченков А.О., Волошенюк О.В.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.09.2021 № 1031).

11. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1001).

12. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназіях : навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2000. 272 с.

13. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.

14. Кульбабська О. В., Кардащук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови: навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.

15. Кучеренко І. А., Пентиліук М. І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови : навч.-метод. посіб. ; МОН України, Херсонський державний університет. Херсон : Айлант, 2022. 352 с.

16. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2009. 464 с.

17. Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя / Л. І. Мацько, О. М. Семенов, Н. Б. Голуб та ін. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Богданова А. М., 2011. 512 с.

18. Нова українська школа: poradnik vikhovatelyu grupy prodovzhenogo dnia u zakladaх zagalnoyi serednoyi osvity: navch.-metod.posibn. / Дмитрів Г. І. Львів: Світ, 2019. 224 с.

19. Нова українська школа: poradnik dlya vchytelya. / за ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

20. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.

22. Підручники з української мови та літератури для 5-11 класів закладів загальної середньої освіти (останні видання).

23. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за заг. ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.

24. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навчальний посібник для студентів-філологів. Київ : Ленвіт, 2011. 420 с.

25. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціальнодіалогічна концепція. Київ : Міленіум, 2002. 230 с.

Інформаційні ресурси:

1. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>

2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

4. Концепція Нової української школи. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

5. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 660-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80#n9>.

6. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

7. Нова українська школа: poradnik dlya vchytelya. URL : <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>

8. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ab/dfe/87d/5abdf87d0973124844943.pdf>

9. Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80#Text>

Додаток 1

Зразок оформлення титулу індивідуального плану

Затверджую
заступник директора
з навчально-виробничої
роботи

_____Сверлович В. В.

Індивідуальний план
проведення пробних уроків за програмою
«Практики з науково-педагогічних досліджень»
у Комунальному закладі «Вінницький ліцей № ____ »
здобувача освіти 41-УМ(б) групи
Спеціальності 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)

(прізвище, ім'я здобувача освіти)

Методист коледжу _____

(прізвище, ініціали)

(підпис)

Додаток 2

Зразок оформлення індивідуального плану

№	Назва дисципліни	Дата проведення	Клас	Тема уроку	Оцінка	Підпис методиста/вчителя

Додаток 3

Індивідуальний план із науково-дослідницької роботи
Тема науково-дослідницької роботи _____

№ з/п	Тема уроку	Науково-дослідницька тема (на якому етапі уроку реалізовується)	Відмітки про виконання
1	2	3	4

Керівники практики:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток 4

Зразок оформлення

Індивідуальний план із науково-дослідницької роботи

Тема науково-дослідницької роботи: новаторські типи уроків. Урок театральна-гра

№ з/п	ТЕМИ УРОКІВ	Науково-дослідницька тема (на якому етапі уроку реалізовується)	Відмітки про виконання
1	2	3	4

1	«Украдене щастя» – соціально-психологічна драма.	Новаторські типи уроків. Урок театральна-гра. На етапі «Пояснення нового матеріалу»	Реалізована частково

Керівники практики:

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Додаток 5

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ПРАКТИКАНТА ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ

Підготовка до проведення уроків включає такі етапи:

1. Аналіз програми.
2. Ознайомлення з матеріалом підручників.
3. Перегляд і аналіз науково-методичної літератури.
4. Формування ключових компетентностей
5. Обрання типу уроку відповідно до теми та мети.

6. Визначення структури обраного типу уроку.
7. Вибір з усього арсеналу методів і прийомів навчання найоптимальніших для даного матеріалу й даних учнів.
8. Виконання дібраних завдань і вправ.
9. Обміркування способів активізації пізнавальної діяльності учнів на кожному етапі уроку.
10. Визначення форми контролю й оцінки знань, умінь і навичок учнів.
11. Правильний розподіл часу, необхідного для проведення всіх етапів уроку.
12. Складання конспекту уроку.
13. Повторення мовчки або вголос основних елементів конспекту, продумування непередбачених обставин, добір запасних варіантів.
14. Перевірка готовності до уроку.

Додаток 6

Методичні рекомендації щодо написання статті

1. Правильний заголовок.

Заголовок повинен привернути увагу читача і змусити його читати текст далі, не покидаючи сторінку. Він повинен бути цікавим, зрозумілим, інформативним, мати закінчену думку, вміщатися в одну стрічку та читатися

«одним поглядом». Саме по заголовку читач визначає, чи варто йому читати статтю і чи отримає він корисну (або цікаву) інформацію.

2. Вступ.

Вступ утримує увагу читача і сприяє продовженню читання. Повинен містити інформацію про головну думку і короткий виклад її змісту.

3. Виклад основного тексту статті .

При написанні основного тексту слід суворо дотримуватися теми та **головних принципів:**

- лаконічність;
- грамотність;
- аргументованість.

4. **Статтю потрібно писати простими реченнями** – так інформація є більш доступною читачеві для розуміння чи запам'ятовування.

5. Потрібно поділяти текст на абзаци.

Для зручного читання слід використовувати не більше 5-10 речень в одному абзаци.

6. Щоб слідкувати за темою, **використовуйте план**, де перераховані два-три переконливі аргументи для головної частини, і кілька фраз для переконливого висновку.

7. Дотримуємося логічної послідовності.

Важливо плавно робити перехід від одного абзацу до іншого, не втрачаючи при цьому основної думки та не забуваючи про акценти, які привертають увагу до необхідних моментів.

8. **При написанні статті слід дотримуватись літературної мови і стилю**, уникаючи народних висловів та жаргонів, якщо того не вимагає аудиторія або стиль статті.

9. **Намагайтеся** при викладенні тексту **унікати слів**, значення яких може бути незрозуміле читачеві.

10. **Не варто зловживати сполучниками «але», «і», «а»** на початку речення.

11. **Обов'язково перевіряйте текст** на наявність орфографічних та пунктуаційних помилок.

12. **Висновок статті** повинен бути її логічним завершенням та містити ключові позиції статті, які читач може взяти за інформативну основу.

Структура тексту у статті має бути такою:

- заголовок – коротке, лаконічне, інформативне речення;
- вступ – 2-3 речення про зміст і цілі статті (не більше 10% усього тексту);
- головна частина – розглянута в логічній послідовності суть досліджуваного питання (близько 80% тексту);

- висновок – кілька речень, у яких автор підводить підсумок досліджуваного питання (не менше 10% загального тексту).

Додаток 7

Зразок оформлення статті

**КЛАСТЕР ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО
МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА
ЛІТЕРАТУРИ**

Григорович Олександра

студентка 4 курсу спеціальності 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)

*Науковий керівник – кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри української філології Похилюк О. М.*

Анотація. У статті наголошено на розвитку критичного мислення в учнів як актуальної проблеми сучасної освітньої реформи в українській школі. Автор наукової розвідки аналізує один із поширених методів критичного мислення – «Кластер», пропонує його застосовувати на уроках української мови та літератури в 6 класі.

Ключові слова: критичне мислення, кластер, лексикологія, словотвір, фразеологізми.

Сьогодні залишається актуальним твердження видатного американського мислителя минулого століття Джона Дьюї про те, що фундаментальна мета сучасної освіти полягає не в наданні інформації учням, а в тому, щоб розвивати критичний спосіб мислення, навички мислення, котрі дають змогу адекватно оцінювати нові обставини і формувати стратегію подолання проблем, які у них криються. Загальновідомо, що школяр, який вміє критично мислити, володіє різноманітними способами інтерпретації й оцінки навчальної інформації, здатний виділяти в тексті протиріччя й структурувати його, аргументувати свої погляди, зможе у майбутньому успішно здійснювати подальшу навчальну та професійну діяльність. Тому питання розвитку критичного мислення в учнів у контексті реалізації концептуальних засад Нової української школи набуває у наш час особливої значущості.

Проблема розвитку критичного мислення є одним із загальновизнаних напрямів у педагогіці й психології. Зокрема, над цим питанням працюють Д. Брунер, Дж. Гілфорд, М. Ліпман, К. Мередит, Ч. Темпл, Д. Халперн та інші. Технологією критичного мислення як освітньою інновацією зацікавилися в Україні в середині 90-их років ХХ століття. Серед авторів, які досліджували цю проблему, – О. Пометун, Л. Пироженко, С. Терно, В. Олійник, М. Шеремет, І. Зязюн та ін. Вони розглядали проблему формування критичного мислення в контексті оновлення змісту освіти і впровадження новітніх освітніх технологій в українській школі.

Мета статті – описати технологію проведення методу «Кластер», проаналізувати доцільність його використання на уроках української мови та літератури у 6 класі.

У наш час реалії сучасного життя вимагають подолання репродуктивного стилю навчання і переходу до нової освітньої парадигми, яка забезпечуватиме

пізнавальну активність і самостійність мислення учнів, – це є стратегічний напрям модернізації освіти. Сучасна школа має готувати учнів до життя через формування у школярів умінь критично мислити, добирати й аналізувати потрібну інформацію, самостійно використовувати знання для вирішення навчальних і життєвих ситуацій.

Для учнів середньої школи цікавим є такий вид діяльності як переосмислення інформації через графічні схеми і таблиці. З-поміж різноманітних графічних способів опрацювання навчального матеріалу, або його узагальнення та систематизації, є метод «Кластер».

Термін «кластер» походить з англійської мови (*cluster – пучок, рій, скупчення*). Кластер – це виділення смислових одиниць тексту та їх графічне оформлення у формі пучка. Кластер включає ключові слова, ідеї, подані у логічній послідовності текстових суб'єктів, котрі створюють цілісну і наочну картину [4, с. 1].

Мета методу «Кластер» – навчити графічній організації матеріалу, що дозволяє унаочнити думки, які виникають щодо певної теми, у процесі читання тексту, пошуку взаємозв'язків між окремими поняттями, спільного дослідження інформаційного поля теми [2, с. 27].

Під час створення кластера потрібно дотримуватись визначених правил:

1. У центрі чистого аркуша паперу (класної дошки), документу Word, слайду Power Point пишеться ключове слово або речення.

2. Навколо ключового слова записуємо слова, які відображають ідеї, факти, образи, дотичні до цієї теми.

3. Довкола записаних слів встановлюються зв'язки між поняттями та ідеями.

4. Записуємо стільки ідей, скільки можуть запропонувати учні [4, с. 2].

Кластер буває класичний, паперовий, предметний, сюжетний, груповий, зворотній, арт-кластер. Можемо вважати це певною педагогічною стратегією, яка дозволяє учням вільно розмірковувати та висловлювати свої думки над будь-якою темою, розвиває їх пам'ять та просторове мислення.

Рекомендуємо застосовувати метод «Кластер» на уроках української мови та літератури на етапі сприймання й усвідомлення нового навчального матеріалу з метою активізації пізнавальної діяльності, актуалізації знань учнів та зосередженні їх уваги на темі уроку. Також можна застосовувати метод «Кластер» наприкінці уроку для повторення, узагальнення, закріплення чи контролю знань учнів. Після створення «Кластера» з'являється структура, яка графічно відображає послідовність процесу мислення, визначає інформаційне поле заданої теми. Важливими є те, що через побудову «Кластерів» виявляємо систему ключових слів, за допомогою яких можемо швидко зорієнтуватися в тій чи іншій темі.

Власні спостереження та педагогічний досвід засвідчують, що метод «Кластер» є досить поширеним на уроках української мови та літератури у 6 класів, оскільки означений метод сприяє розвитку мовленнєвих здібностей учнів – вони не лише кажуть слово, яке асоціюється у них з вивченою темою, а й обґрунтовують свою думку.

Метод «Кластер» забезпечує побудову логічних зв'язків висловлення власних думок учнів, наприклад, кластер «Україна для мене...» під час вивчення теми «Легенда про дівчину-Україну, яку Господь обдарував піснею...»; кластер «Словотвір» під час вивчення теми «Змінювання і творення слів».

Крім того, означений метод дозволяє відібрати найголовніше з усієї почутої (прочитаної) інформації, передбачає поглиблене вивчення художнього твору, наприклад, кластер «Тиша морська» під час вивчення однойменної поезії Лесі Українки, кластер «Євшан-зілля» під час вивчення однойменної поеми Миколи Вороного.

Також метод «Кластер» спонукає учнів до ефективного повторення вивченого матеріалу, дає можливість узагальнити вивчене на уроці, наприклад, кластер «Лексикологія» під час опрацювання теми «Узагальнення та систематизація вивченого про лексикологію»; кластер «Джерела українських фразеологізмів» у ході вивчення однойменної теми, кластери під час вивчення біографії письменників, наприклад, Олени Вітенко, Тараса Шевченка, Лесі Українки.

Варто зазначити, що цей метод сприяє встановленню міжпредметних зв'язків (історія України, всесвітня історія, культурологія, етика, образотворче, музичне мистецтво та ін.), наприклад, кластер «Осінь» під час вивчення теми «Складний план прослуханого тексту. Простий план власного висловлювання».

Отже, метод «Кластер» доцільно застосовувати на етапі сприймання й усвідомлення учнями нового навчального матеріалу з метою активізації пізнавальної діяльності, актуалізації знань учнів та концентрації їх уваги на темі уроку. Ефективним також цей метод є на етапі повторення, узагальнення, закріплення чи контролю знань учнів задля систематизації вивченого матеріалу, відновлення в пам'яті важливої інформації, адже, критично мислять ті, хто володіє інформацією і здатний її аналізувати та обґрунтовувати.

Література

1. Давиденко О. М. Розвиток критичного мислення на уроках мови і літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 2. С. 7-8.
2. Пометун О. І., Сущенко І. М. Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи : методичний посібник для вчителів. Київ, 2018. 96 с.

3. Тягло О. В. Критичне мислення : навчальний посібник. Харків : «Основа», 2008.192 с.

4. <http://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/> «Кластер» як один із методів формування критичного мислення студентів на уроках суспільних дисциплін.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Під час проходження практики здобувач освіти має скласти звіт, який подається керівнику практики за два дні до її закінчення. Звіт повинен бути виконаний на аркушах паперу А 4. На титульному аркуші повинен бути особистий підпис практиканта. Титульний лист оформлюється відповідно до зразка. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлює заклад, з обов'язковим врахуванням Єдиної системи конструкторської документації (ЄСКД). Необхідно встановити наступні параметри форматування тексту: шифр Times New Roman, кегель 14, стиль – звичайний (normal); поля: зліва –2,5 см, зверху і знизу, справа – 1,5 см; міжрядковий інтервал – 1,5. На окремій сторінці наводиться короткий аналіз науково-дослідницької роботи, потім надається текст доповіді до звітної конференції, плани-конспекти проведених уроків. Зміст звіту про практику повинен відповідати програмі практики. Звіт з практики перевіряє і підписує керівник практики.

Рекомендована структура звіту з практики:

- загальні відомості про місце проходження практики;
- кількість проведених уроків;
- тема науково-педагогічного дослідження;
- висновки як результат проходження практики.

Теми науково-дослідницьких робіт студентів

Форма реалізації – стаття

1. Використання ромашки Блума на уроках української словесності в закладах загальної середньої освіти.
2. Використання методу «Шести капелюхів» на уроках української літератури.
3. Особливості використання прийому «Незакінчене речення» на уроках української мови та літератури.
4. Симуляція ігрової діяльності на уроках української літератури.
5. «Мозковий штурм»: зміст методу, особливості використання.
6. Використання прийому роботи «Чорна шухляда» на уроках української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти.
7. Інтерактивна вправа «Якби...» на уроках словесності.
8. Метод кластер в освітньому процесі.
9. Організація дискусій на уроках української літератури в середній та старшій ланках закладів освіти.
10. Особливості використання прийому роботи «Навчаючись – учусь» на уроках української словесності в середній школі.
11. Рефлексія як складова сучасного уроку української мови та літератури.
12. Стратегія «Фішбоун» на уроках української словесності.
13. Інноваційні технології опрацювання морфологічного матеріалу в 6 класі.
14. Формування медіаграмотності учнів на уроках української мови та літератури.
15. Використання ситуативних завдань на уроках української мови та літератури.
16. Формування орфографічної компетентності учнів середньої та старшої школи на уроках української мови та літератури.
17. Використання різного виду наочності на уроках вивчення синтаксичного матеріалу.
18. Графічні організатори на уроках української літератури.
19. Елементи тренінгу на уроках української літератури.
20. Проблемне навчання на уроках української мови та літератури.
21. Тестові технології в освітній системі.
22. Мотивація творчості засобами словесності.
23. Використання випереджувальних пізнавальних завдань.